

Franklinia was en is een zeldzaamheid. Slechts in een enkel arboretum is hij te zien. Als je het Jean-Paul van Parys van arboretum Het Leen vraagt, verdient de weinig eisen stellende plant meer bekendheid. Zeker vanwege zijn bloeiperiode in oktober, het moment dat de natuur zich terugtrekt voor de winter.

Tekst en fotografie: Emiel van den Berg

Franklinia behoort tot de Theaceae, de thee familie. Uiteraard is Camellia een familielid, van de bladeren van Camellia sinensis worden immers al eeuwen lang de bladeren geplukt om thee van te maken. Ook Stewartia behoort tot de familie. Voor de tuin zijn deze drie heesters voornamelijk in cultuur vanwege hun opvallende bloeiwijze.

Franklinia werd in 1765 ontdekt door John Bartram. Hij vond een eerste exemplaar in de Verenigde Staten, in de staat Georgia, nabij de monding van de Alabama River in de Atlantische Oceaan. Pas acht jaar later vond zijn zoon William een tweede exemplaar en weer dertig jaar later vond kruidenverzamelaar John Lyon in dezelfde regio nog een aantal planten. Franklinia was dus toen al een zeldzaamheid en is dat nog steeds. In de vrije natuur zijn er nauwelijks exemplaren aangetroffen. Alle planten die momenteel bekend zijn, komen van het exemplaar dat Bartram via verzamelde zaden in zijn eigen tuin opkweekte. Het geslacht kent slechts één soort; *F. alata*, vroeger bekend als *Gordonia alata*.

HET LEEN

Over de vraag wat zijn favoriete oktoberheester is, hoeft Jean-Paul van Parys niet na te denken: *F. alata*. Van Parys is medewerker van het indrukwekkende arboretum van het provinciaal domein Het Leen. Deze verzameltuin met meer dan 8.000 verschillende planten ligt in het Oost-Vlaamse Eeklo, net over de Belgische grens. Terwijl het arboretum jaarlijks in oktober vurig verkleurt, door de vele esdoorns, kastanjes, kornoeljes en tal van andere (on)bekende houtige gewassen, kiest Van Parys toch voor de op het eerste gezicht niet meteen opvallende Franklinia. "Dat zit 'm in zijn bloeiperiode. Er zijn amper heesters en bomen die in okto-

Franklinia

Plantnaam: Franklinia alata
Groei vorm: bladverliezende heester tot kleine boom
Blad: langwerpig, tot 15 centimeter
Bloem: wit, tot 8 centimeter groot
Bijzonderheden: bloeit in oktober

JEAN-PAUL VAN PARYS:

'Plant bloeit jaarlijks in oktober'

ber bloeien, zeker niet met zulke mooi bloemen. Daarom behoort hij tot mijn favorieten. De plant staat in de buurt van het ingangshek zodat hij de bezoekers opvalt. Eenmaal in bloei komen er altijd vragen."

Franklinia groeit vanuit een forse heester uit tot een kleine boom. Een volledig ontwikkeld exemplaar vormt een piramidevormige kroon en komt net boven de 10 meter hoogte. Daar gaan wel heel wat jaren overeen. "Zelf heb ik nog nooit zo'n volgroeid exemplaar gezien. Het exemplaar bij ons groeit circa 30 centimeter per jaar en is inmiddels bijna 3 meter hoog." In de winter vallen de kale, bedauwde takken op die vrijwel recht omhoog groeien. Daaraan verschijnt vanaf het voorjaar langwerpig blad dat circa 15 centimeter groot wordt. De verspreid staande bladeren zijn glanzend groen en aan de onderzijde donzig behaard. In de herfst verkleuren ze intens dieprood. Net voordat het blad helemaal in zijn herfstkleur zit, openen de witte bloemen. Deze zijn tot 8 centimeter groot en schaalvormig. Ze hebben een vijflobbige kelk en vijf kroonbladeren en in het hart val-

len de gele meeldraden op. De bloemen lijken op die van Stewartia en enkelbloemige Camellia. "De bloemenrijkdom is afhankelijk van de zomer, na een warme zomer vormen zich meer knoppen."

VERMEERDERING

Qua standplaats heeft Franklinia geen bijzondere wensen. "Wij hebben hier lichtzure, zware zandgrond die aan de natte kant is. Lichtzuur is aan te bevelen, vergelijk het met de wensen van Magnolia." Van Parys benadrukt de windgevoeligheid. "Een beschutte standplaats is gewenst om takbreuk te voorkomen. Voor de winterkou is dat niet nodig, de plant is prima winterhard." Dat Franklinia zo onbekend is, vindt Van Parys jammer. "Het is een echte verzamelaarsplant die we geregeld uitwisselen. Zelf heb ik er een aantal succesvol gestekt, dus de vermeerdering is zeker niet moeilijk." Hij hoopt op meer bekendheid in de toekomst. "Wij promoten hem in ieder geval. Wie weet treedt hij ooit naar de voorgrond, zoals dat bijvoorbeeld ook met Albizia is gebeurd."